

Η νέα οικουμένη του Διαδικτύου και ο ρόλος του Οικουμενικού Πατριαρχείου (Αρχιμανδρίτης π. Καισάριος Χρόνης, Διευθυντής Βιβλιοθήκης Ιεράς Θεολογικής Σχολής Χάλκης)

/ [Πεμπτούσια](#)



Εισήγηση του πανοσιολογιωτάτου αρχιμανδρίτου Καισαρίου Χρόνη στο Δεύτερο Διεθνές Συνέδριο για τα Ψηφιακά Μέσα και την Ορθόδοξη Ποιμαντική, «Ύδωρ

Ζων» DMOPC18, στην Ορθόδοξο Ακαδημία Κρήτης, Κολυμπάρι 18-21 Ιουνίου 2018.

Σεβαστό Προεδρείο, Εκλεκτοί σύνεδροι

Το θέμα το οποίο επέλεξα να πραγματευτώ και να σας παρουσιάσω φέρει ως τίτλο «Η νέα οικουμένη του διαδικτύου και ο ρόλος του Οικουμενικού Πατριαρχείου». Οι τρεις λέξεις κλειδιά keynote οι οποίες θα μας απασχολήσουν είναι: «Διαδίκτυο - Οικουμένη - Οικουμενικό Πατριαρχείο». Πρόκειται για τρεις διαφορετικές έννοιες - ορολογίες, οι οποίες αν και γραμματικά -λεξιλογικά απέχουν πολύ η μία από την άλλη παρόλα αυτά κατά κάποιον περίεργο και παράξενο τρόπο συνδέονται μεταξύ τους! Ωστόσο για να μπορέσουμε να φτάσουμε στο επιθυμητόν αποτέλεσμα της μεταξύ τους σύνδεσης, θα πρέπει πρώτα να δούμε ξεχωριστά την κάθε έννοια στο περιβάλλον της και στην καταβολή της.

Διαδίκτυο

Η λέξη Διαδίκτυο προέρχεται από τις λέξεις διασύνδεση δικτύων και αναφέρεται σε ένα σύνολο υπολογιστών και δικτύων που συνδέονται μεταξύ τους σέ ένα παγκόσμιο δίκτυο έτσι ώστε να μπορούν να επικοινωνούν και να μοιράζονται πληροφορίες. Στα αγγλικά η λέξη Internet προέρχεται από τις λέξεις International Network που σημαίνει Διεθνές Δίκτυο Υπολογιστών. Το μέσο αυτό επικοινωνίας χρησιμοποιεί ψηφιακή τεχνολογία και έχει την ικανότητα να δημιουργεί εικονικούς χώρους ή κοινότητες οι οποίες συνήθως δε χαρακτηρίζονται από τις πολιτιστικές, εκκλησιαστικές και κοινωνικές διαχωριστικές γραμμές που υπάρχουν στον πραγματικό κόσμο.

Η παγκοσμιότητα των κοινωνιών, η σαρωτική υποχώρηση των παραδόσεων εισήγαγε νέα ήθη και ο κοινωνικός συγχροτισμός ευνόησε την ανωνυμία, την αθόρυβη διακίνηση της αρνήσεως, τον καταλυτικό μαρασμό των κοινωνικών και πνευματικών αξιών καθώς και τον εξευτελισμό του ανθρωπίνου προσώπου ως εικόνας Θεού. Σε ένα τέτοιο κλίμα και υπό αυτές τις συνθήκες συντελέστηκε η ανάπτυξη του Διαδικτύου.



Αναμφισβήτητα το Διαδίκτυο αποτελεί πλέον ένα ισχυρό εργαλείο ψηφιακής τεχνολογίας και έχει επιφέρει επανάσταση άλλοτε αρνητική και άλλοτε θετική στον προσωπικό, κοινωνικό και επαγγελματικό χώρο, στο σχολείο και στην οικογένεια, σε κάθε είδος ανθρωπίνης σχέσεως. Το Διαδίκτυο σήμερα επηρεάζει, καθορίζει αλλά και διέπει την καθημερινότητα του ανθρώπου. Η εφεύρεση του Διαδικτύου μπορεί να αποτελεί ένα δώρημα, χάρισμα του Θεού στους ανθρώπους, μία νέα δυνατότητα για να εξιχνιάσει και να ανακαλύψει ο άνθρωπος την σοφία του Δημιουργού Θεού.

Ωστόσο πάντοτε η αναζήτηση και η γνωριμία με το νέο και το καινούριο, επισκιάζεται κατανοητώς από συναισθήματα φόβου, ανασφαλείας και αγωνίας.

Αναλογιζόμενος πως η ζωή της Εκκλησίας αγκαλιάζει κάθε περιβάλλον και

προωθεί δραματικά την αγαπητική κοινωνία, τη δημιουργική πρόοδο, τη σωτηρία στα στάδια της τελειώσεως [1], θεωρώ πως και το Διαδίκτυο αποτελεί ένα νέο περιβάλλον.

Ο προσδιορισμός του όρου Διαδικτύου ως νέου περιβάλλοντος, προήλθε από το εξής σκεπτικό πως το Διαδίκτυο μπορεί να θεωρηθεί πλέον ως ένα μεγάλο ψηφιδωτό πολλών και ανομοιογενών κοινωνικών, πολιτιστικών, θρησκευτικών, γλωσσικών και άλλων στοιχείων [2]. Ως μία νέα οικουμένητού σύγχρονου ψηφιακού και τεχνολογικού κόσμου και ένα νέο για την Εκκλησία οικουμενικό χώρο ιεραποστολής, πληροφόρησης, μαρτυρίας, και ομολογίας.

Η οικουμένη του Διαδικτύου, από δίκτυο τοπικό σε μια ολόκληρη οικουμένη.

Η ιστορία του Διαδικτύου, ξεκινάει το έτος του 1969 στις Η.Π.Α.. Η μέθοδος διασύνδεσης υπολογιστικών δικτύων σε πειραματικό στάδιο μεταξύ των πανεπιστημίων της California στη SantaBarbara και στο LosAngeles, του SRI στο Stanford και του πανεπιστημίου της Ghouta. Έτσι λοιπόν από ένα τοπικό δίκτυο με περιορισμένες δυνατότητες, το Διαδίκτυο έχει εξελιχθεί πλέον σε μία ολόκληρη οικουμένη, μεταμοφώνεται καθημερινά σε έναν «ανθρωπολογικό τόπο» με απεριόριστες πλέον δυνατότητες και δυναμικές.

Έτσι λοιπόν ακολουθώντας τον ως άνω εξελεχτικό τρόπο του Διαδικτύου, χρησιμοποιώ τον όρο οικουμένη ως επιθετικό προσδιορισμό στον όρο Διαδίκτυο για τους εξής λόγους:

1. Το Διαδίκτυο όντας όρος περιγραφικός, και τεχνικός δεν γνωρίζει απτά αλλά ούτε νοητά γεωγραφικά σύνορα και όρια. Θα μπορούσαμε λοιπόν μετά βεβαιότητας να πούμε πως ο χαρακτήρας και η εμβέλεια του Διαδικτύου είναι οικουμενικός αφού απευθύνεται κυριολεκτικά σε όλον τον κόσμο, σε όλη την οικουμένη.

2. Παραπάνω εννοήσαμετό Διαδίκτυο ως ψηφιδωτό διαφορετικών στοιχείων ακόμα και θρησκευτικών. Άρα η συνύρπαξη με το αλλόθρησκο και το αλλόδοξο στο χώρο του Διαδικτύου αποτελεί μία εκ των προκλήσεων που καλείται να αγκαλιάσει η Αγία μας Εκκλησία.

1. Νικολάου Α. Ματσούκα, «Το πρόβλημα του κακού», φιλοσοφική και θεολογική βιβλιοθήκη αρ. 5, Θεσσαλονίκη 1992, σ. 231.

2. Αρχιμ. Συμεών Βενετσιάνου με θέμα: «Το Διαδίκτυο στην υπηρετική υποστολή της Εκκλησίας, από τον ζήλο της ιεραποστολής μέχρι και την ευθύνη της ισορροπίας», εισήγηση στην ημερίδα υπευθύνων Εκκλησιαστικού Τύπου, 06/06/2006.

Ο ρόλος του Οικουμενικού Πατριαρχείου

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο αποτελεί το κέντρο και το σημείο αναφοράς όλων των ορθοδόξων εκκλησιών, όχι λόγω διοικητικής εξουσίας, αλλά δυνάμει του πρωτείου στη διακονία της πανορθόδοξου ενότητας και του συντονισμού των δραστηριοτήτων ολόκληρης της ορθοδοξίας. Επομένως το Οικουμενικό Πατριαρχείο έχει υπερεθνικό και υπεροπτικό χαρακτήρα [3].

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο και σύμπασα η ορθόδοξη Εκκλησία δεν αποστασιοποιούνται ούτε παρατηρούν άβουλοι και άπραγοι την πρόοδο των νέων επιταγών που επιβάλλει ο νέος ψηφιακός κόσμος της τεχνολογίας. Δεν είναι δυνατόν η Εκκλησία να παραμείνει στο περιθώριο της συζητήσεως τόσων σπουδαίων ανθρωπολογικών, ηθικών-υπαρξιακών και τεχνολογικών ζητημάτων. Συμμετέχει στον προβληματισμό και την αγωνία του ανθρώπου ως προς τα προαναφερθέντα ζητήματα, τα οποία απασχολούν τον σύγχρονο κόσμο.

Καίρια και ουσιαστική αποδείχτηκε η στάση της Εκκλησίας στην προ διετίας σύγκληση της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου στο Κολυμπάρι της Κρήτης μεταξύ 18ης και 27ης Ιουνίου. Στο Μήνυμα της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της ορθοδόξου Εκκλησίας αναφέρεται το εξής χαρακτηριστικό:



Η ορθόδοξος Εκκλησία ευχαριστεί τον Θεό που δωρίζει στους επιστήμονες το χάρισμα να αποκαλύπτουν άγνωστες πτυχές της θείας Δημιουργίας. Η σύγχρονη ανάπτυξη των θετικών επιστημών και της τεχνολογίας επιφέρει ριζικές αλλαγές στη ζωή μας. Προσφέρει σημαντικές ευεργεσίες όπως είναι η διευκόλυνση του καθημερινού βίου, η αντιμετώπιση σοβαρών ασθενειών, η ευχερέστερη επικοινωνία των ανθρώπων, η έρευνα του διαστήματος κ.λπ....με τον σεβασμό της ελευθερίας της επιστημονικής έρευνας η Ορθόδοξος Εκκλησία επισημαίνει τους κινδύνους, οι οποίοι υποκρύπτονται σε ορισμένα επιστημονικά επιτεύγματα και τονίζει την αξιοπρέπεια του ανθρώπου και τον θείο του προορισμό » [4].

Σε άλλο σημείο, αυτή τη φορά σε επίσημο έγγραφο της Αγίας και Μεγάλης

Συνόδου, αναφέρονται τα εξής:

«Διά την Ορθόδοξον Εκκλησίαν, η ικανότης προς επιστημονικήν έρευναν του κόσμου αποτελεί θεόσδοτον δώρον εις τον άνθρωπον. Συγχρόνως όμως προς αυτήν την κατάφασιν, η Εκκλησία επισημαίνει τους κινδύνους, οι οποίοι υποκρύπτονται εις την χρήσιν ωρισμένων επιστημονικών επιτευγμάτων »[5].

Και στις δύο αναφορές που χρησιμοποίησα από κείμενα επίσημα της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου, είναι εμφανές πως η Εκκλησία αποδέχεται διακριτικά την τεχνολογία. Άρα λοιπόν ακολουθώντας τον παραγωγικό συλλογισμό, η Εκκλησία εφόσον αποδέχεται την τεχνολογία, αποδέχεται κριτικά και τα απορρέοντα εξ' αυτής αποτελέσματα όπως είναι και το Διαδίκτυο. Αξίζει όμως και πρέπει να τονιστεί πως η Εκκλησία πέρα από την αποδοχή, παράλληλα επισημαίνει τους κινδύνους υπενθυμίζοντας την αξιοπρέπεια του ανθρώπου και τον θείο προορισμό του διότι αρχικός και υπέρτατος σκοπός της ανθρώπινης ζωής είναι να λατρεύει και να δοξάζει τον Θεό, ενώ ταυτοχρόνως μετέχει του δώρου τήςζωήςμαζί με τους αδελφούς του [6].

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο και κατ' επέκταση οι Μητροπόλεις που υπαγονται στην υψηλή του διοικητική και πνευματική δικαιοδοσία, διαθέτουν ιστοσελίδες, μέσω των οποίων παρέχουν στους αδελφούς μας:

- ☐ Κατήχηση και ποιμαντική μέριμνα,
- ☐ Ομιλίες – Χαιρετισμούς – Μηνύματα των Μητροπολιτών,
- ☐ Ενημέρωση – πληροφόρηση του πληρώματος της τοπικής Εκκλησίας για διάφορες ομιλίες, συνάξεις, προγράμματα ακολουθιών και δράσεις της τοπικής Εκκλησίας,
- ☐ Ιεραποστολική δράση,
- ☐ Δελτία τύπου και χρονικά διαφόρων εορτών, επισκέψεων κ. α.,
- ☐ Προβολή και πρόοδο έργων και εργασιών,
- ☐ Δίαυλος επικοινωνίας με υπηρεσίες της Τοπικής Εκκλησίας,
- ☐ Μόρφωση και εκπαίδευση, μέσω των ψηφιακών πλέον βιβλιοθηκών,
- ☐ Μαθήματα βυζαντινήςΜουσικής,
- ☐ Μαθήματα αγιογραφίας,
- ☐ Εκκλησιαστικό ημερολόγιο – συναξαριστή,
- ☐ Φωτογραφικέςεκθέσεις
- ☐ Εικονικές περιηγήσεις σε ιεράπροσκυνήματα και ιερούςναούς,
- ☐ Ραδιόφωνο

Σημαντική και αξιοσημείωτη υπήρξε η συνδρομή του Διαδικτύου στην κάλυψη μετάδοση, ενημέρωση και πληροφόρηση του σώματος της Εκκλησίας ως προς την προ διετίας συγκληθήσης Αγίας και Μεγάλης Συνόδου. Μέσω των

ανακοινωθέντων, των χρονικών και των δελτίων τύπου που αναρτούνταν στην επίσημη ιστοσελίδα της Αγίαςκαί Μεγάλης Συνόδου [7] ο καθένας είχε την ευκαιρία να παρακολουθήσει τις εργασίες και να ενημερωθεί για την πορεία της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου.

Το Οικουμενικό Πατριαρχείο όπως και άλλες εκκλησίες, έχει ενσωματώσει όπως περιγράψαμε παραπάνω, το Διαδίκτυο στην ζωή του ως εργαλείο ποιμαντικής μέριμνας, ιεραποστολής, πληροφόρησης και ενημερώσεως, προβολής και μαρτυρίας πάντοτε με υψηλό το αίσθημα της διακονίας προς τον άνθρωπον, καθώς και τούσεβασμού στο πρόσωπο. Ο άνθρωπος ποτέ δεν θα πρέπει ούτε να απομονωθεί από τον Θεό και τον κόσμο αλλά ούτε και να αγνοήσει την πρωταρχική κλήση του ανθρωπίνου προσώπου ως ευχαριστιακού και ασκητικού όντος [8]. Σημαντικό είναι, η Εκκλησιάνά συνεχίσει να διατηρεί ένα προφητικό και αυθεντικό ρόλο προσεγγίζοντας τις νέες τεχνολογίες καίτό Διαδίκτυο με διαύγεια και διακριτικό πνεύμα ώστε να προσανατολίσει – κάποτε δε ακόμη και να αφυπνίσει – την πνευματική όραση του κόσμου μας [9].

Θεωρώντας λοιπόν πως το Διαδίκτυο αποτελεί ένα νέο περιβάλλον, η Εκκλησίαθά πρέπει να το υπολογίζει περισσότερο ως πρόκληση παρά ως απειλή και να το αγκαλιάσει με τον δικό της μοναδικό, ανεπανάληπτο και ιδιαίτερο τρόπο.

Σας ευχαριστώ πολύ που με ακούσατε.

3. Ιωάννου Χρυσούγη, «Το Οικουμενικό Πατριαρχείο σήμερα», London editions Turkey, Κωνσταντινούπολη 2015, σ. 11.

4. Μήνυμα Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας, παρ. 7.

5. Η αποστολή της Ορθοδόξου Εκκλησίας ως μαρτυρία αγάπηςεν διακονία, παρ. 11., υποενότητα ΣΤ του επίσημου κειμένου: «Η αποστολή της Ορθοδόξου Εκκλησίας εν τω σύγχρονω κόσμω».

6. Βαρθολομαίου Αρχοντώνη, Οικουμενικού Πατριάρχου, Συνάντηση με το Μυστήριο, μία σύντομη ανάγνωση της Ορθοδοξίας, εκδ. Ακρίτας, σ. 227.

7. <https://www.holycouncil.org>.

8. Αλεξάντερ Σμέμαν, Για να ζήσει ο κόσμος, Αθήνα, 1970, εκδ. Ακρίτας, σ. 33.

9. Βαρθολομαίου Αρχοντώνη, Οικουμενικού Πατριάρχου, Συνάντηση με το Μυστήριο, μία σύντομη ανάγνωση της Ορθοδοξίας

, εκδ. Ακρίτας, σ.225.